

I

(Atti legiżlattivi)

REGOLAMENTI

REGOLAMENT (UE) Nru 181/2011 TAL-PARLAMENT EWROPEW U TAL-KUNSILL

tas-16 ta' Frar 2011

dwar id-drittijiet tal-passiġġieri fit-trasport bix-xarabank u bil-kowċ u li jemenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004

(Test b'relevanza għaż-ŻEE)

IL-PARLAMENT EWROPEW U L-KUNSILL TAL-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidraw it-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikolu 91(1) tiegħu,

Wara li kkunsidraw il-proposta mill-Kummissjoni Ewropea,

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew ⁽¹⁾,

Wara li kkonsultaw il-Kumitat tar-Regġuni,

Filwaqt li jaġixxu skont il-proċedura legiżlattiva ordinarja, fid-dawl tat-test kongunt approvat mill-Kumitat ta' Konċiljazzjoni fl-24 ta' Jannar 2011 ⁽²⁾,

Billi:

- (1) L-azzjoni mill-Unjoni fil-qasam tat-trasport bix-xarabank u bil-kowċ għandha timmira, fost affarijiet oħra, li tiżgura livell għoli ta' protezzjoni għall-passiġġieri, li tkun komparabbli ma' modi oħra ta' trasport, kull fejn jivv-jaġġaw. Barra minn hekk, għandu jittiehed kont shif tar-rewiżiti tal-protezzjoni tal-konsumatur ingenerali.
- (2) Ladarba l-passiġġier bix-xarabank jew bil-kowċ huwa l-aktar parti dghajfa fil-kuntratt tat-trasport, il-passiġġieri kollha għandhom jinghataw livell minimu ta' protezzjoni.

⁽¹⁾ ĠU C 317, 23.12.2009, p. 99.⁽²⁾ Pożizzjoni tal-Parlament Ewropew tat-23 ta' April 2009 (ĠU C 184 E, 8.7.2010, p. 312), pożizzjoni tal-Kunsill wara l-ewwel qari tal-11 ta' Marzu 2010 (ĠU C 122 E, 11.5.2010, p. 1), pożizzjoni tal-Parlament Ewropew tas-6 ta' Lulju 2010 (għadha mhijiex ippubblikata fil-Ġurnal Uffiċjali), deċizzjoni tal-Kunsill tal-31 ta' Jannar 2011 u riżoluzzjoni legiżlattiva tal-Parlament Ewropew tal-15 ta' Frar 2011 (għadha mhijiex ippubblikata fil-Ġurnal Uffiċjali).

- (3) Il-miżuri tal-Unjoni biex jittejjbu d-drittijiet tal-passiġġieri fis-settur tat-trasport tax-xarabank u l-kowċ għandhom iqisu l-karatteristiċi speċifiċi ta' dan is-settur, li jikkonsisti l-aktar f'intraprizi żgħar u ta' daqs medju.

- (4) Il-passiġġieri u, bħala minimu, il-persuni li fil-konfront tagħhom il-passiġġier kellu jew kien ikollu dmir legali li jiehu hsiebhom għandhom igawdu minn protezzjoni legali fil-każ ta' aċċidenti li jirriżultaw mill-użu tax-xarabank jew il-kowċ, b'kunsiderazzjoni għad-Direttiva 2009/103/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Settembru 2009 dwar l-assigurazzjoni kontra responsabbiltà ċivili fir-rigward tal-użu ta' vetturi bil-mutur u l-infurzar tal-obbligu ta' assigurazzjoni kontra din ir-responsabbiltà
- ⁽³⁾
- .

- (5) Fl-għażla tal-liġi nazzjonali applikabbli għal kumpens għall-mewt, inklużi spejjeż raġonevoli tal-funeral, jew għal korrimment fuq il-persuna kif ukoll għal telf ta' jew hsara lill-bagalji minhabba aċċidenti li jirriżultaw mill-użu tax-xarabank jew il-kowċ, għandhom jitqiesu r-Regolament (KE) Nru 864/2007 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Lulju 2007 dwar il-liġi applikabbli għall-obbligazzjonijiet mhux kuntrattwali (Ruma II)
- ⁽⁴⁾
- u r-Regolament (KE) Nru 593/2008 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Ġunju 2008 dwar il-liġi applikabbli għall-obbligazzjonijiet kuntrattwali (Ruma I)
- ⁽⁵⁾
- .

- (6) Il-passiġġieri, minbarra l-kumpens skont il-liġi nazzjonali applikabbli fil-każ ta' mewt jew korrimment fuq il-persuna jew telf ta' jew hsara lill-bagalji minhabba aċċidenti li jirriżultaw mill-użu tax-xarabank jew il-kowċ, għandhom ikollhom id-dritt għall-assistenza fir-rigward tal-bżonnijiet prattiċi immedjati tagħhom wara xi aċċident. Tali assistenza għandha, fejn ikun hemm bżonn, tinkludi l-ewwel għajna (first aid), akkomodazzjoni, ikel, hwejjeġ u trasport.

⁽³⁾ ĠU L 263, 7.10.2009, p. 11.⁽⁴⁾ ĠU L 199, 31.7.2007, p. 40.⁽⁵⁾ ĠU L 177, 4.7.2008, p. 6.

- (7) Is-servizzi bix-xarabank u bil-kowċ għall-passiġġieri għandhom ikunu ta' benefiċċju għaċ-ċittadini iġenerali. Konsegwentement, il-persuni b'dizabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqqa, kemm jekk minhabba dizabbiltà, età jew minhabba kwalunkwe fattur iehor, għandhom ikollhom opportunitajiet għall-użu ta' servizzi ta' xarabank u kowċ komparabbli ma' dawk ta' ċittadini oħra. Il-persuni b'dizabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqqa għandhom l-istess drittijiet bħaċ-ċittadini l-oħra kollha f'dak li huwa moviment hieles, libertà tal-għażla u nondiskriminazzjoni.
- (8) Fid-dawl tal-Artikolu 9 tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Dizabbiltà u sabiex il-persuni b'dizabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqqa jingħataw opportunitajiet għal ivvjaġġar bix-xarabank u bil-kowċ komparabbli ma' dawk ta' ċittadini oħra, għandhom jiġu stabbiliti regoli għal nondiskriminazzjoni u assistenza waqt il-vjaġġ tagħhom. Dawk il-persuni għandhom għalhekk jiġu aċċettati għat-trasport u mhux imċahhda mit-trasport minhabba d-dizabbiltà jew il-mobbiltà mnaqqa tagħhom, hlief għal raġunijiet li huma ġġustifikati minhabba s-sigurtà jew id-disinn tal-vetturi jew l-infrastruttura. Fil-qafas tal-leġislazzjoni rilevanti għall-protezzjoni tal-haddiema, il-persuni b'dizabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqqa għandhom igawdu d-dritt għall-assistenza fit-terminals u fuq il-vetturi. Fl-interess tal-inkluzjoni soċjali, il-persuni kkonċernati għandhom jirċievu l-assistenza mingħajr hlas. It-trasportaturi għandhom jistabbilixxu kondizzjonijiet għall-aċċess, preferibbilment bl-użu tas-sistema tal-istandardizzazzjoni Ewropea.
- (9) Meta jiddeciedu dwar id-disinn ta' terminals godda, u bhala parti minn rinnovazzjoni kbira tal-post, il-korpi għall-ġestjoni tat-terminals għandhom jagħmlu dak li jistgħu sabiex jittiehed kont tal-bżonnijiet ta' persuni b'dizabbiltà u ta' persuni b'mobbiltà mnaqqa konformement mar-rekwiziti tad-"disinn għal kulhadd". Fi kwalunkwe każ, il-korpi għall-ġestjoni tat-terminals għandhom jistabbilixxu postijiet fejn persuni bħal dawn jistgħu jinnotifikaw il-wasla tagħhom u l-bżonn ta' assistenza.
- (10) B'mod simili, mingħajr preġudizzju għal-leġiżlazzjoni kurrenti u futura dwar rekwiziti tekniċi għal xarabankijiet u kowċijiet, it-trasportaturi għandhom jikkunsidraw dawk il-htigijiet meta jiddeciedu dwar it-tagħmir ta' vetturi godda jew modernizzati.
- (11) L-Istati Membri għandhom jagħmlu dak li jistgħu sabiex itejbu l-infrastruttura eżistenti fejn dan ikun meħtieġ sabiex it-trasportaturi ikunu jistgħu jiżguraw l-aċċess bla xkiel għall-persuni b'dizabbiltà u għall-persuni b'mobbiltà mnaqqa, kif ukoll li tingħata assistenza adegwata.
- (12) Sabiex iwieġeb għall-bżonnijiet tal-persuni b'dizabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqqa, il-persunal għandu jkun imharreġ b'mod adegwat. Bil-hsieb li jiġi ffaċilitat ir-rikonoxximent reciproku tal-kwalifiki nazzjonali tax-xufiera, jista' jiġi pprovdut tahrig ta' sensibilizzazzjoni għad-dizabbiltà bhala parti mill-kwalifika inizjali u tahrig perjo-
- diku kif imsemmi fid-Direttiva 2003/59/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Lulju 2003 dwar il-kwalifika inizjali u tahrig perijodu ta' sewwieqa ta' ċerti vetturi tat-triq għat-trasport ta' prodotti jew passiġġieri ⁽¹⁾. Sabiex tiġi żgurata l-koerenza bejn l-introduzzjoni tar-rekwizit ta' tahrig u l-limiti ta' żmien imniżzla f'dik id-Direttiva, għandha tithalla l-possibbiltà ta' eżenzjoni matul perijodu ta' żmien limitat.
- (13) L-organizzazzjonijiet rappreżentattivi ta' persuni b'dizabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqa għandhom jiġu kkonsultati jew involuti fil-preparazzjoni tal-kontenut tat-tahrig relatat mad-dizabbiltà.
- (14) Id-drittijiet tal-passiġġieri bix-xarabank u bil-kowċ għandhom jinkludu li huma jirċievu informazzjoni rigward is-servizz qabel u matul il-vjaġġ. L-informazzjoni essenzjali kollha pprovduta lill-passiġġieri bix-xarabank u bil-kowċ għandha tkun iprovduta wkoll, meta mitluba, f'formati alternattivi aċċessibbli għal persuni b'dizabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa, bħal test b'tipa kbira, b'lingwaġġ sempliċi, Braille, komunikazzjonijiet elettronici lill-aċċess għalihom huwa possibbli b'teknoloġija adattiva, jew reġistrazzjonijiet (tapes) awditivi.
- (15) Dan ir-Regolament m'għandux jillimita d-drittijiet tat-trasportaturi milli jfittxu kumpens mingħand kwalunkwe persuna, inklużi partijiet terzi, skont il-liġi nazzjonali applikabbli.
- (16) L-inkonvenjenza mġarrba mill-passiġġieri minhabba kancellazzjoni jew dewmien sinifikanti tal-vjaġġ tagħhom għandhom jitnaqqsu. Għal dan il-għan, il-passiġġieri li jtilqu minn terminals għandhom jirċievu attenzjoni adegwata u għandhom jiġu informati b'mod li jinvolvi aċċess lill-passiġġieri kollha. Il-passiġġieri għandhom ikunu jistgħu wkoll jikkancellaw il-vjaġġ tagħhom u jiġu rimborżati l-prezz tal-biljetti tagħhom jew ikomplu l-vjaġġ tagħhom jew jingħataw rotta oħra taht kundizzjonijiet sodisfaċenti. Jekk it-trasportaturi jonqsu milli jipprovdut lill-passiġġieri bl-assistenza meħtieġa, il-passiġġieri għandhom ikollhom id-dritt għal kumpens finanzjarju.
- (17) B'mod li jinvolvi l-partijiet interessati, l-assoċjazzjonijiet professjonali u l-assoċjazzjonijiet tal-konsumaturi, passiġġieri, persuni b'dizabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa, it-trasportaturi għandhom jikkooperaw sabiex jadottaw arrangamenti fil-livell nazzjonali jew fil-livell Ewropew. Dawn l-arrangamenti għandhom isiru bl-għan li itejbu l-informazzjoni, l-attenzjoni u l-assistenza offerti lill-passiġġieri meta jiġi interrott il-vjaġġ tagħhom, speċjalment fil-każ ta' dewmien fit-tul jew kancellazzjoni tal-vjaġġ, b'enfasi partikolari fuq passiġġieri bi bżonnijiet speċjali minhabba dizabbiltà, mobbiltà mnaqqa, mard, età avvanzata u tqala u inklużi l-passiġġieri akkumpanjanti u l-passiġġieri li jivvjaġġaw bi tfał zghar. Il-korpi nazzjonali tal-infurzar għandhom ikunu infurmati b'dawk l-arrangamenti.

(¹) ĠU L 226, 10.9.2003, p. 4.

- (18) Dan ir-Regolament m'għandux jaffettwa d-drittijiet tal-passiġġieri stabbiliti mid-Direttiva tal-Kunsill 90/314/KEE tat-13 ta' Ġunju 1990 dwar il-vjaġġi kollox kompriż (package travel), il-vaganzi kollox kompriż u t-tours kollox kompriż ⁽¹⁾. Dan ir-Regolament m'għandux japplika f'każijiet li tour kollox kompriż jiġi kkanċellat għal raġunijiet oħra għajr meta s-servizz tat-trasport bix-xarabank jew bil-kowċ jiġi ikkanċellat.
- (19) Il-passiġġieri għandhom jiġu informati għal kollox bid-drittijiet tagħhom taht dan ir-Regolament, sabiex huma jkun u jistgħu jeżerċitaw effettivament dawn id-drittijiet.
- (20) Il-passiġġieri għandhom ikunu jistgħu jeżerċitaw id-drittijiet tagħhom permezz ta' proċeduri xierqa għall-ilmenti implimentati mit-trasportaturi jew, skont il-każ, billi l-ilmenti jiġu pprezentati lill-korp jew lill-korpi magħżulin għal dak il-ghan mill-Istat Membru rilevanti.
- (21) L-Istati Membri għandhom jiżguraw il-konformità ma' dan ir-Regolament u jahtru korp jew korpi kompetenti biex iwettqu l-kompiti ta' superviżjoni u ta' infurzar. Dan ma jaffettwax id-drittijiet tal-passiġġieri biex ifittxu rimedju legali mill-qrati skont il-liġi nazzjonali.
- (22) B'kunsiderazzjoni għall-proċeduri stabbiliti mill-Istati Membri għall-preżentazzjonui tal-ilmenti, ilment dwar l-assistenza għandu preferibbilment jiġi indirizzat lill-korp jew korpi magħżulin għall-infurzar ta' dan ir-Regolament fl-Istat Membru fejn ikun jinsab il-punt tal-imbark jew tal-iżbark.
- (23) L-Istati Membri għandhom ihegġu l-użu tat-trasport pubbliku u l-użu ta' informazzjoni integrata u ta' biljetti integrati sabiex jiġu ottimizati l-użu u l-interoperabbiltà tal-modi u operaturi varji tat-trasport.
- (24) L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu l-pieni applikabbli għall-ksur ta' dan ir-Regolament u għandhom jiżguraw li dawk il-pieni jiġu applikati. Dawk il-pieni għandhom ikunu effettivi, proporzjonati u dissważivi.
- (25) Ladarba l-ghan ta' dan ir-Regolament, jiġifieri li jkun żgurat livell ekwivalenti ta' protezzjoni u ta' assistenza lill-passiġġieri fit-trasport bix-xarabank u bil-kowċ fl-Istati Membri kollha, ma jstax jinkiseb suffiċjentement mill-Istati Membri u jista' għalhekk, minhabba l-iskala u l-effetti tal-azzjoni, jinkiseb ahjar fil-livell tal-Unjoni, l-Unjoni tista' tadotta miżuri konformement mal-prinċipju ta' sussidjarjetà kif stabbilit fl-Artikolu 5 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea. Konformement mal-prinċipju ta' proporzjonalità kif stabbilit f'dak l-Artikolu, dan ir-Regolament ma jmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex jinkiseb dak l-ghan.
- (26) Dan ir-Regolament għandu jkun mingħajr preġudizzju għad-Direttiva 95/46/KE tal-Parlament Ewropew u tal-

Kunsill tal-24 ta' Ottubru 1995 dwar il-protezzjoni ta' individwi fir-rigward tal-ipproċessar ta' *data* personali u dwar il-moviment liberu ta' dik id-*data* ⁽²⁾.

- (27) L-infurzar ta' dan ir-Regolament għandu jkun ibbażat fuq ir-Regolament (KE) Nru 2006/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-27 ta' Ottubru 2004 dwar il-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet nazzjonali responsabbli għall-infurzar tal-liġijiet tal-protezzjoni tal-konsumaturi (ir-Regolament dwar kooperazzjoni fil-protezzjoni tal-konsumaturi) ⁽³⁾. Dak ir-Regolament għandu għalhekk jiġi emendat kif meħtieġ.
- (28) Dan ir-Regolament jirrispetta d-drittijiet fundamentali u josserva l-prinċipji rikonoxxuti b'mod partikolari mill-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, kif imsemmi fl-Artikolu 6 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea, b'kont meħud ukoll tad-Direttiva tal-Kunsill 2000/43/KE tad-29 ta' Ġunju 2000 li timplimenta l-prinċipju tat-trattament ugwali bejn il-persuni irrispettivament mill-oriġini tar-razza jew l-etniċità ⁽⁴⁾ u tad-Direttiva tal-Kunsill 2004/113/KE tat-13 ta' Diċembru 2004 li timplimenta l-prinċipju ta' trattament ugwali bejn l-irġiel u n-nisa fl-aċċess għal u l-provvista ta' merkanzija u servizzi ⁽⁵⁾,

ADOTTAW DAN IR-REGOLAMENT:

KAPITOLU I

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

Artikolu 1

Suġġett

Dan ir-Regolament jistabbilixxi regoli għat-trasport bix-xarabank u bil-kowċ fir-rigward ta' dan li ġej:

- (a) nondiskriminazzjoni bejn il-passiġġieri fir-rigward tal-kondizzjonijiet tat-trasport offruti mit-trasportaturi;
- (b) id-drittijiet tal-passiġġieri f'każ ta' aċċidenti li jirriżultaw mill-użu tax-xarabank jew il-kowċ u li jirriżultaw f'mewt jew f'korrimment fuq il-persuna jew it-telf ta' jew hsara lill-bagalji;
- (c) nondiskriminazzjoni u assistenza obligatorja għall-persuni b'dizabbiltà u għall-persuni b'mobbiltà mnaqqsa;
- (d) id-drittijiet tal-passiġġieri f'każijiet ta' kancellazzjoni jew dewmien;
- (e) l-informazzjoni minima li għandha tingħata lill-passiġġieri;
- (f) it-trattament ta' ilmenti;
- (g) ir-regoli ġenerali dwar l-infurzar.

⁽²⁾ ĠU L 281, 23.11.1995, p. 31.

⁽³⁾ ĠU L 364, 9.12.2004, p. 1.

⁽⁴⁾ ĠU L 180, 19.7.2000, p. 22.

⁽⁵⁾ ĠU L 373, 21.12.2004, p. 37.

⁽¹⁾ ĠU L 158, 23.6.1990, p. 59.

Artikolu 2

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan ir-Regolament għandu japplika għall-passiġġieri li jivvjaġġaw fuq servizzi regolari għal kategoriji mhux speċifikati ta' passiġġieri fejn il-punt tal-imbark jew tal-iżbark tal-passiġġieri ikun jinsab fit-territorju ta' Stat Membru u fejn id-distanza skedata tas-servizz tkun ta' 250 km jew aktar.

2. Fir-rigward tas-servizzi msemmija fil-paragrafu 1, iżda fejn id-distanza skedata tas-servizz tkun inqas minn 250 km, għandhom japplikaw l-Artikolu 4(2), l-Artikolu 9, l-Artikolu 10(1), il-punt (b) tal-Artikolu 16(1), l-Artikolu 16(2), l-Artikolu 17(1) u (2), u l-Artikoli 24 sa 28.

3. Addizzjonalment, bl-eċċezzjoni tal-Artikoli 9 sa 16, l-Artikolu 17(3) u l-Kapitoli IV, V u VI, dan ir-Regolament għandu japplika għall-passiġġieri li jivvjaġġaw fuq servizzi okkażjonali meta l-punt inizzjali tal-imbark jew il-punt finali tal-iżbark tal-passiġġier ikun jinsab fit-territorju ta' Stat Membru.

4. Bl-eċċezzjoni tal-Artikolu 4(2), l-Artikolu 9, l-Artikolu 10(1), il-punt (b) tal-Artikolu 16(1), l-Artikolu 16(2), l-Artikolu 17(1) u (2), u l-Artikoli 24 sa 28, l-Istati Membri jistgħu, fuq bażi trasparenti u nondiskriminatorja, jeżentaw servizzi domestiċi regolari mill-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament. Eżenzjonijiet bħal dawn jistgħu jingħataw mid-data tal-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament għal perijodu ta' mhux aktar minn erba' snin, li jista' jiġġedded darba.

5. Għal perijodu massimu ta' erba' snin mid-data tal-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament, l-Istati Membri jistgħu, fuq bażi trasparenti u nondiskriminatorja, jeżentaw mill-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament servizzi regolari partikolari għar-raġuni li parti sinifikanti ta' dawn is-servizzi regolari, inkluża mill-anqas waqfa skedata waħda, tkun operata barra mill-Unjoni. Eżenzjonijiet bħal dawn jistgħu jiġġeddu darba.

6. L-Istati Membri għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni dwar eżenzjonijiet ta' tipi differenti ta' servizzi mogħtija skont il-paragrafi 4 u 5. Il-Kummissjoni għandha tiegħu azzjoni xierqa jekk tali eżenzjoni titqies li mhix konformi mad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu. Sat-2 ta' Marzu 2018, il-Kummissjoni għandha tippreżenta lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill rapport dwar l-eżenzjonijiet mogħtija skont il-paragrafi 4 u 5.

7. Xejn f'dan ir-Regolament m'għandu jinftehem bħala rekwiżiti konfliggenti ma', jew li jintroduċi rekwiżiti addizzjonali għal, dawk li fil-legislazzjoni eżistenti jkunu rekwiżiti tekniċi għal xarabankijiet jew kowċijiet jew għall-infrastruttura jew tagħmir f'postijiet ta' waqfien u terminals.

8. Dan ir-Regolament m'għandux jaffettwa d-drittijiet tal-passiġġieri taht id-Direttiva 90/314/KEE u m'għandux japplika fil-każ meta tour kollox kompriż imsemmi f'dik id-Direttiva jiġi kkanċellat għal raġunijiet oħra għajr il-kanċellazzjoni ta' servizz regolari.

Artikolu 3

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan ir-Regolament, għandhom japplikaw id-definizzjonijiet li ġejjin:

- (a) "servizzi regolari" tfisser servizzi li jipprovdu għat-trasport tal-passiġġieri bix-xarabank jew bil-kowċ f'intervalli speċifikati f'protot speċifikati, u fejn il-passiġġieri jitolgħu u jinżlu f'postijiet ta' waqfien determinati minn qabel;
- (b) "servizzi okkażjonali" tfisser servizzi li ma jaqgħux taht id-definizzjoni ta' servizzi regolari u li l-karatteristika ewlenija tagħhom hija t-trasport bix-xarabank jew bil-kowċ ta' gruppi ta' passiġġieri kkonstitwiti fuq l-inizjattiva tal-konsumatur jew tat-trasportatur innifsu;
- (c) "kuntratt ta' trasport" tfisser kuntratt ta' ġarr bejn trasportatur u passiġġier għall-forniment ta' servizz wiehed jew aktar regolari jew okkażjonali;
- (d) "biljett" tfisser dokument validu jew evidenza oħra ta' kuntratt ta' trasport;
- (e) "trasportatur" tfisser persuna fiżika jew ġuridika, minbarra operatur turistiku, agent tal-ivvjaġġar jew bejjiegh tal-biljetti, li toffri trasport permezz ta' servizzi regolari jew okkażjonali lill-pubbliku ġenerali;
- (f) "trasportatur adempjenti" tfisser persuna fiżika jew ġuridika oħra minbarra t-trasportatur, li fil-fatt twettaq il-ġarr kollu jew parti minnu;
- (g) "bejjiegh tal-biljetti" tfisser kwalunkwe intermedjarju li jikkonkludi kuntratti ta' trasport fisem trasportatur;
- (h) "agent tal-ivvjaġġar" tfisser kwalunkwe intermedjarju li jaġixxi fisem passiġġier għall-konkluzjoni ta' kuntratti ta' trasport;
- (i) "operatur turistiku" tfisser organizzatur jew bejjiegh bl-imnut, minbarra t-trasportatur, fis-sens tal-Artikolu 2(2) u (3) tad-Direttiva 90/314/KEE;
- (j) "persuna b'dizabbiltà" jew "persuna b'mobbiltà mnaqqsqa" tfisser kull persuna li l-mobbiltà tagħha meta tuża t-trasport hija mnaqqsqa b'rizultat ta' xi dizabbiltà fiżika (sensorja jew lokomotorja, permanenti jew temporanja), dizabbiltà jew indeboliment intellettuali, jew kwalunkwe kawża oħra ta' dizabbiltà, jew b'rizultat tal-età, u li s-sitwazzjoni tagħha tehtiegħ attenzjoni xierqa u adattament tas-servizzi magħmulin disponibbli għall-passiġġieri kollha għall-bżonnijiet partikolari tagħha;

- (k) "kondizzjonijiet tal-aċċess" tfisser standards, linji gwida u informazzjoni rilevanti dwar l-aċċessibbiltà tax-xarabankijiet u/jew tat-terminals magħżulin, inklużi l-faċilitajiet tagħhom għall-persuni b'dizabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqsa;
- (l) "prenotazzjoni" tfisser ibbukkar ta' post fuq xarabank jew kowċ għal servizz regolari f'hin tat-tluq speċifiku;
- (m) "terminal" tfisser terminal mghammar bil-persunal fejn skont ir-rotta speċifikata jkun skedat li jieqaf servizz regolari biex il-passiġġieri jtilgħu jew jinżlu, u li jkollu faċilitajiet bħal bank għaċ-check-in, sala għall-istennija jew uffiċċju tal-biljetti;
- (n) "post ta' waqfien" tfisser kwalunkwe post minbarra terminal fejn skont ir-rotta speċifikata, jkun skedat li jieqaf servizz regolari biex il-passiġġieri jtilgħu jew jinżlu;
- (o) "korp għall-manigġar ta' terminal" tfisser entità organizzativa fi Stat Membru responsabbli għall-manigġar ta' terminal magħżul;
- (p) "kancellazzjoni" tfisser in-nuqqas ta' operazzjoni ta' servizz regolari li kien skedat minn qabel;
- (q) "dewmien" tfisser differenza bejn il-hin meta s-servizz regolari kien skedat li jitlaq skont l-iskeda ppubblikata u l-hin tat-tluq fattwali tiegħu.

Artikolu 4

Biljetti u kondizzjonijiet kuntrattwali nondiskriminatorji

1. It-trasportaturi għandhom jagħtu biljett lill-passiġġier, sakemm ma jkunux dokumenti oħra li jagħtu d-dritt għat-trasport. Biljett jista' jinhareġ f'format elettroniku.
2. Mingħajr preġudizzju għat-tariffi soċjali, il-kondizzjonijiet tal-kuntratt u t-tariffi applikati mit-trasportaturi għandhom jiġu offruti lill-pubbliku ġenerali mingħajr ebda diskriminazzjoni diretta jew indiretta bbażata fuq in-nazzjonalità tal-konsumatur finali jew fuq il-post ta' fejn ikunu stabbiliti t-trasportaturi, jew il-bejjiegha tal-biljetti fl-Unjoni.

Artikolu 5

Partijiet adempjenti oħra

1. Jekk it-tweġġiq tal-obbligi taht dan ir-Regolament ikun gie fdat lil trasportatur adempjenti, bejjiegh tal-biljetti jew kwalunkwe persuna oħra, it-trasportatur, l-aġent tal-ivvjaġġar, l-operatur turistikju jew il-korp għall-manigġar tat-terminal, li fada tali obbligi, għandu minkejja dan ikun responsabbli għall-atti u l-ommissjonijiet ta' dik il-parti adempjenti.
2. Barra minn hekk, il-parti li tkun giet fdata bit-tweġġiq ta' obbligu mit-trasportatur, l-aġent tal-ivvjaġġar, l-operatur turistikju jew il-korp għall-manigġar tat-terminal għandha tkun soġġetta għad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament fir-rigward tal-obbligu fdat.

Artikolu 6

Esklużjoni tar-rinunzja

1. L-obbligi lejn il-passiġġieri taht dan ir-Regolament m'għandhomx ikunu limitati jew rinunzjati, b'mod partikolari b'deroga jew klawnsola restrittiva fil-kuntratt tat-trasport.
2. It-trasportaturi jistgħu joffru kondizzjonijiet kuntrattwali aktar favorevoli għall-passiġġieri mill-kondizzjonijiet stipulati f'dan ir-Regolament.

KAPITOLU II

KUMPENS U ASSISTENZA F'KAŻ TA' AĊĊIDENTI

Artikolu 7

Mewt jew korrimment fuq il-persuna ta' passiġġieri u telf ta' jew hsara lill-bagalji

1. Il-passiġġieri għandhom, skont il-liġi nazzjonali applikabbli, ikunu intitolati għal kumpens f'każ ta' mewt, inklużi spejjeż raġonevoli tal-funeral, jew korrimment fuq il-persuna kif ukoll telf ta' jew hsara lill-bagalji minhabba aċċidenti li jirriżultaw mill-użu tax-xarabank jew il-kowċ. F'każ ta' mewt ta' passiġġier, dan id-dritt għandu bhala minimu japplika għall-persuni li l-passiġġier kellu, jew seta' jkollu, dover legali li jmantni.

2. L-ammont ta' kumpens għandu jiġi kkalkolat skont il-liġi nazzjonali applikabbli. Kull limitu massimu previst mil-liġi nazzjonali għall-kumpens għall-mewt u l-korrimment fuq il-persuna jew telf ta' jew hsara lill-bagalji m'għandux, f'kull okkażjoni distinta, ikun inqas minn:

- (a) EUR 220 000 għal kull passiġġier;
- (b) EUR 1 200 għal kull bagalja. F'każ ta' hsara għas-siġġijiet tar-roti, apparat għall-mobbiltà jew tagħmir ieħor ta' assistenza l-ammont ta' kumpens għandu dejjem ikun daqs l-ispiza biex jinbidel jew jissewwa t-tagħmir mitluf jew li tkun saritlu hsara.

Artikolu 8

Bżonnijiet prattiċi immedjati tal-passiġġieri

F'każ ta' aċċident li jirriżulta mill-użu tax-xarabank jew tal-kowċ, it-trasportatur għandu jipprovdni assistenza raġonevoli u proporzjonata fir-rigward tal-bżonnijiet prattiċi immedjati tal-passiġġieri wara l-aċċident. Tali assistenza għandha tinkludi, fejn ikun meħtieġ, akkomodazzjoni, ikel, hwejjeġ, trasport u l-faċilitazzjoni tal-ewwel għajnuna (first aid). Kwalunkwe assistenza pprovduta m'għandhiex tikkostitwixxi rikonnoxximent ta' responsabbiltà.

Għal kull passiġġier, it-trasportatur jista' jillimita l-ispiza totali tal-akkomodazzjoni għal EUR 80 għal kull lejl u għal massimu ta' żewġ iljeli.

KAPITOLU III

DRITTIJIET TAL-PERSUNI B'DIŻABBILTÀ U TAL-PERSUNI B'MOBBILTÀ MNAQQSA

Artikolu 9

Dritt għat-trasport

1. It-trasportaturi, l-aġenti tal-ivvjaġġar u l-operaturi turistiċi m'għandhomx jirrifjutaw li jaċċettaw prenotazzjoni minn, li johorġu jew jipprovdu xort'ohra biljett lil jew li jtellghu abbord, persuni minhabba diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa.

2. Il-prenotazzjonijiet u biljetti għandhom jiġu offruti lil persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa mingħajr spejjeż żejda.

Artikolu 10

Eċċezzjonijiet u kondizzjonijiet speċjali

1. Minkejja l-Artikolu 9(1), it-trasportaturi, l-aġenti tal-ivvjaġġar u l-operaturi turistiċi jistgħu jirrifjutaw li jaċċettaw prenotazzjoni minn, li johorġu jew jipprovdu xort'ohra biljett lil jew li jtellghu abbord persuna, minhabba diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa:

- (a) sabiex jintlahqu r-rekwiżiti tas-sigurtà applikabbli stabbiliti mil-liġi internazzjonali, tal-Unjoni jew nazzjonali, jew sabiex jintlahqu r-rekwiżiti tas-saħħa u s-sigurtà stabbiliti mill-awtoritajiet kompetenti;
- (b) fejn id-disinn tal-vettura jew l-infrastruttura, inklużi l-postijiet ta' waqfien u t-terminals, jagħmluha fiżikament impossibbli biex isir it-tluq abbord, l-inżul jew il-ġarr tal-persuna b'diżabbiltà jew persuna b'mobbiltà mnaqqsa b'mod sikur u mil-lat operattiv vijabbli.

2. F'każ ta' rifjut li tiġi aċċettata prenotazzjoni jew li jinħareġ jew jiġi pprovdut b'mod ieħor biljett minhabba r-raġunijiet imsemmijin fil-paragrafu 1, it-trasportaturi, l-aġenti tal-ivvjaġġar u l-operaturi turistiċi għandhom jinformaw lill-persuna kkonċernata rigward servizz alternattiv aċċettabbli operat mit-trasportatur.

3. Jekk persuna b'diżabbiltà jew persuna b'mobbiltà mnaqqsa, li jkollha prenotazzjoni jew ikollha biljett u li tkun konformi mar-rekwiżiti tal-punt (a) tal-Artikolu 14(1), tiġi xorta waħda m'caħħda l-permess li tittella' abbord minhabba d-diżabbiltà jew il-mobbiltà mnaqqsa tagħha, dik il-persuna u kwalunkwe persuna li takkumpanjaha taht il-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu għandha tiġi offruta l-għażla bejn:

- (a) id-dritt għal rimborż, u fejn rilevanti, servizz ta' ritorn mingħajr hlas lejn l-ewwel post tat-tluq, kif stabbilit fil-kuntratt ta' trasport, mal-ewwel opportunità; u
- (b) hlief fejn mhux fattibbli, il-kontinwazzjoni tal-vjaġġ jew il-bdil tar-rotta permezz ta' servizzi ta' trasport alternattiv raġonevoli lejn il-post tad-destinazzjoni stabbilit fil-kuntratt ta' trasport.

Id-dritt għar-rimborż tal-flus mhallsa għall-biljett m'għandux ikun affettwat min-nuqqas ta' notifikazzjoni skont l-Artikolu 14(1)(a).

4. Jekk trasportatur, aġent tal-ivvjaġġar jew operatur tat-tours jirrifjutaw li jaċċettaw prenotazzjoni minn, li johorġu jew b'xi mod ieħor jipprovdu biljett, jew li jtellghu persuna fuq il-baži ta' diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa għar-raġunijiet msemmeja fil-paragrafu 1, dik il-persuna tista' titlob li tkun akkumpanjata minn persuna oħra magħżula minnha li tkun kapaċi tipprovdi l-assistenza meħtieġa mill-persuna b'diżabbiltà jew b'mobbiltà mnaqqsa sabiex ir-raġunijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ma jibqgħux japplikaw.

Tali persuna akkumpanjanti għandha tiġi ttrasportata mingħajr hlas u, meta dan ikun fattibbli, tingħata post maġenb il-persuna b'diżabbiltà jew il-persuna b'mobbiltà mnaqqsa.

5. Meta trasportatur, aġent tal-ivvjaġġar jew operatur turistiċi jirrikorru għall-paragrafu 1, huma għandhom jinformaw immedjatament lill-persuna b'diżabbiltà jew lill-persuna b'mobbiltà mnaqqsa bir-raġunijiet għal dan, u, fuq talba, javżaw bil-miktub lill-persuna inkwistjoni fi żmien hamest ijiem ta' xogħol minn meta ssir it-talba.

Artikolu 11

Aċċessibbiltà u informazzjoni

1. F'kooperazzjoni ma' organizzazzjonijiet rappreżentattivi ta' persuni b'diżabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqsa, it-trasportaturi u l-korpi għall-maniġġar tat-terminals għandhom, fejn meħtieġ permezz tal-organizzazzjonijiet tagħhom, jistabbilixxu, jew ikollhom fis-seħħ, kondizzjonijiet ta' aċċess nondiskriminatorji għat-trasport ta' persuni b'diżabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqsa.

2. Il-kondizzjonijiet ta' aċċess previsti fil-paragrafu 1, inkluż it-test tal-liġijiet internazzjonali, tal-Unjoni jew nazzjonali li jistabbilixxu r-rekwiżiti ta' sikurezza, li fuqhom ikunu bbażati dawn il-kondizzjonijiet għall-aċċess mhux diskriminatorju, għandhom jitqiegħdu għad-dispożizzjoni tal-pubbliku mit-trasportaturi u mill-korpi għall-maniġġar tat-terminals fiżikament jew fuq l-Internet, f'formati aċċessibbli meta dawn ikunu mitluba, bl-istess lingwi bħal dawk li bihom l-informazzjoni generalment tkun għad-dispożizzjoni tal-passiġġieri kollha. Meta tingħata din l-informazzjoni, għandha tingħata attenzjoni partikolari għall-htijiet ta' persuni b'diżabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqsa.

3. L-operaturi turistiċi għandhom jagħmlu disponibbli l-kondizzjonijiet ta' aċċess previsti fil-paragrafu 1 li japplikaw għal traġitti inklużi fi vjaġġi kollox kompriż, f'vaganzi kollox kompriż u t-tours kollox kompriż li huma jorganizzaw, ibiġhu jew joffru għall-bejgħ.

4. L-informazzjoni dwar kondizzjonijiet ta' aċċess imsemmija fil-paragrafi 2 u 3 għandha tingħata fiżikament meta tintalab mill-passiġġier.

5. It-trasportaturi, l-aġenti tal-ivvjaġġar u l-operaturi turistiċi għandhom jiżguraw li l-informazzjoni ġenerali kollha rilevanti dwar il-vjaġġ u l-kondizzjonijiet tal-ġarr tkun disponibbli u aċċessibbli f'formati adatti u aċċessibbli għal persuni b'diżabbiltà u għal persuni b'mobbiltà mnaqqa, inkluż, fejn applikabbli ibbukkar u informazzjoni online. L-informazzjoni għandha tinghata fizikament meta tintalab mill-passiġġier.

Artikolu 12

Għażla tat-terminals

L-Istati Membri għandhom jagħzlu t-terminals tax-xarabankijiet u l-kowċijiet fejn għandha tiġi pprovduta l-assistenza lill-persuni b'diżabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqqa. L-Istati Membri għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni dwar dan. Il-Kummissjoni għandha tagħmel disponibbli fuq l-Internet lista tat-terminals magħzula tax-xarabankijiet u tal-kowċijiet.

Artikolu 13

Dritt għal assistenza f'terminals magħzula u abbord xarabankijiet u kowċijiet

1. Bla hsara għall-kondizzjonijiet ta' aċċess previsti fl-Artikolu 11(1), it-trasportaturi u l-korpi għall-manijġar tat-terminals għandhom, fl-oqsma ta' kompetenza rispettivi tagħhom, f'terminals magħzula mill-Istati Membri, jipprovdu assistenza minghajr hlas lil persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa, mill-anqas sa fejn speċifikat fil-parti (a) tal-Anness I.

2. Bla hsara għall-kondizzjonijiet ta' aċċess previsti fl-Artikolu 11(1), it-trasportaturi għandhom, abbord xarabankijiet u kowċijiet, jiprovdu assistenza minghajr hlas lil persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa, mill-anqas sa fejn speċifikat fil-parti (b) tal-Anness I.

Artikolu 14

Kondizzjonijiet li taħthom tiġi pprovduta assistenza

1. It-trasportaturi u l-korpi għall-manijġar tat-terminals għandhom jikkooperaw biex jagħtu assistenza lill-persuni b'diżabbiltà u lill-persuni b'mobbiltà mnaqqa bil-kondizzjoni li:

- (a) il-bżonn tal-persuna għal assistenza bħal dik jiġi notifikat lit-trasportaturi, lill-korpi għall-manijġar tat-terminals, lill-aġenti tal-ivvjaġġar jew lill-operaturi turistiċi mill-inqas 36 siegħa qabel ma tkun meħtieġa l-assistenza; u
- (b) il-persuni kkonċernati jipprezentaw ruħhom fil-post magħzul:
 - (i) fil-hin stipulat minn qabel mit-trasportatur li m'għandux ikun aktar minn 60 minuta qabel il-hin tat-tluq ippubblikat, sakemm ma jkunx ġie miftiehem perijodu iqsar bejn it-trasportatur u l-passiġġier; jew
 - (ii) jekk ma jkunx ġie stipulat l-ebda hin, mhux aktar tard minn 30 minuta qabel il-hin tat-tluq ippubblikat.

2. Barra mill-paragrafu 1, persuni b'diżabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqa għandhom jinnotifikaw lit-trasportatur,

lill-aġent tal-ivvjaġġar jew lill-operatur turistiku meta jsir l-ibbukkar jew ix-xiri minn qabel tal-biljett bil-bżonnijiet speċifiċi tagħhom tal-postijiet fejn joqogħdu bilqiegħda, kemm-il darba l-htieġa tkun magħrufa dak iż-żmien.

3. It-trasportaturi, il-korpi għall-manijġar tat-terminals, l-aġenti tal-ivvjaġġar u l-operaturi turistiċi għandhom jiehdu l-miżuri kollha meħtieġa biex jiffacilitaw id-dhul ta' notifikati dwar il-bżonn ta' assistenza li jsiru minn persuni b'diżabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqa. Dan l-obbligu għandu japplika fit-terminals magħzula u fil-postijiet kollha tal-bejgħ tagħhom inkluż il-bejgħ bit-telefon u permezz tal-Internet.

4. Jekk ma ssir l-ebda notifika skont il-punt (a) tal-paragrafu 1 u l-paragrafu 2, it-trasportaturi, il-korpi għall-manijġar tat-terminals, l-aġenti tal-ivvjaġġar u l-operaturi turistiċi għandhom jagħmlu kull sforz raġonevoli biex jiżguraw li l-assistenza tkun ipprovduta b'mod li l-persuna b'diżabbiltà jew il-persuna b'mobbiltà mnaqqa tkun tista' titla' abbord is-servizz tat-tluq, tibdel għas-servizz korrispondenti jew tinzel mis-servizz tal-wasla li għalih hi tkun xtrat biljett.

5. Il-korp għall-manijġar tat-terminals għandu jagħzel post fit-terminal jew barra t-terminal fejn persuni b'diżabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqa jistgħu jhabbru l-wasla tagħhom u jitolbu assistenza. Dan il-post għandu jkun immarkat b'mod ċar b'tabella u għandu joffri, f'formati aċċessibbli, informazzjoni bażika dwar it-terminal u l-assistenza pprovduta.

Artikolu 15

Trasmissjoni ta' informazzjoni lil parti terza

Jekk l-aġenti tal-ivvjaġġar jew l-operaturi turistiċi jirċievu notifika msemmija fil-punt (a) tal-Artikolu 14(1), huma għandhom, fil-hin normali tagħhom tal-uffiċċju, jibagħtu l-informazzjoni lit-trasportatur jew lill-korp għall-manijġar tat-terminal fl-aqsar żmien possibbli.

Artikolu 16

Tahriġ

1. It-trasportaturi u, fejn xieraq, il-korpi għall-manijġar tat-terminals għandhom jistabbilixxu proċeduri ta' tahriġ relatati mad-diżabbiltà, inklużi struzzjonijiet, u jiżguraw li:

- (a) il-persunal tagħhom, hlief ix-xufiera, inklużi dawk impjegati minn kwalunkwe parti adempjenti oħra, li jipprovdi assistenza diretta lill-persuni b'diżabbiltà u lill-persuni b'mobbiltà mnaqqa jkunu mharrġa jew jingħataw struzzjonijiet kif deskritt fil-partijiet (a) u (b) tal-Anness II; u
- (b) il-persunal tagħhom, inklużi x-xufiera, li jitrattaw direttament mal-pubbliku li jkun qed jivvjaġġa jew ma' kwistjonijiet relatati mal-pubbliku li jkun qed jivvjaġġa, ikunu mharrġa jew jingħataw struzzjonijiet kif deskritt fil-parti (a) tal-Anness II.

2. Stat Membru jista' għal perijodu massimu ta' hames snin mill-1 ta' Marzu 2013 jagħti eżenzjoni mill-applikazzjoni tal-punt (b) tal-paragrafu (1) fir-rigward tat-tahriġ tax-xufiera.

Artikolu 17

Kumpens rigward sigġijiet tar-roti u apparat iehor għall-mobbiltà

1. It-trasportaturi u l-korpi għall-manigġar tat-terminals għandhom ikunu responsabbli fejn ikunu kkawżaw it-telf ta' jew hsara f'sigġijiet tar-roti, l'apparat għall-mobbiltà jew tagħmir iehor ta' assistenza. It-trasportatur jew il-korp għall-manigġar tat-terminal responsabbli għat-telf jew għall-hsara għandhom jagħtu l-kumpens għal dak it-telf jew hsara.

2. Il-kumpens imsemmi fil-paragrafu 1 għandu jkun daqs l-ispiża ta' tibdil jew tiswija tal-apparat jew tat-tagħmir mitluf jew li tkun saritlu hsara.

3. Fejn mehtieg għandu jsir kull sforz biex ikun ipprovdut malajr apparat jew tagħmir ta' sostituzzjoni temporanji. Is-sigġijiet tar-roti, apparat ta' mobbiltà u tagħmir iehor ta' assistenza għandhom ikollhom, fejn possibbli, karatteristiċi tekniċi u funzjonali simili għal dawk li jkunu ntilfu jew li tkun saritilhom hsara.

Artikolu 18

Eżenzjonijiet

1. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 2(2), l-Istati Membri jistgħu jeżentaw is-servizzi domestiċi regolari mill-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet kollha ta' dan il-Kapitolu, jew xi wħud minnhom, bil-kondizzjoni li huma jkunu jistgħu jiżguraw li l-livell ta' protezzjoni tal-persuni b'diżabbiltà u l-persuni b'mobbiltà mnaqsa taħt ir-regoli nazzjonali tagħhom tkun mill-inqas l-istess bħal dawk taħt dan ir-Regolament.

2. L-Istati Membri għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni b'eżenzjonijiet mogħtija skont il-paragrafu 1. Il-Kummissjoni għandha tiehu azzjoni xierqa jekk tali eżenzjoni titqies li mhix konformi mad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu. Sat-2 ta' Marzu 2018, il-Kummissjoni għandha tippreżenta lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill rapport dwar l-eżenzjonijiet mogħtija skont il-paragrafu 1.

KAPITOLU IV

DRITTJIET TAL-PASSIĠĠIERI F'KAŻ TA' KANĊELLAZZJONI JEW DEWMEN

Artikolu 19

Kontinwazzjoni, bdil tar-rotta u rimborż

1. Fejn trasportatur raġonevolment jantiċipa li servizz regolari jkun ser jiġi kkancellat jew ittardjat fit-tluq minn terminal għal aktar minn 120 minuta, jew f'każ ta' bbukkjar żejjed, il-passiġġier għandu immedjatament jiġi offrut l-għażla bejn:

(a) kontinwazzjoni jew bdil tar-rotta lejn id-destinazzjoni finali, mingħajr hlas addizzjonali u taħt kondizzjonijiet komparabbli, kif stabbilit fil-kuntratt ta' trasport, mal-ewwel opportunità;

(b) rimborż tal-prezz tal-biljett u, fejn rilevanti, servizz ta' ritorn bix-xarabank jew bil-kowċ mingħajr hlas lejn l-ewwel post tat-tluq, kif stabbilit fil-kuntratt ta' trasport, mal-ewwel opportunità.

2. Jekk it-trasportatur jonqos milli joffri lill-passiġġier l-għażla msemmija fil-paragrafu 1, il-passiġġier għandu jkollu dritt għal kumpens li jammonta għal 50 % tal-prezz tal-biljett, minbarra r-rimborż imsemmi fil-punt (b) tal-paragrafu 1. Din is-somma għandha tithallas mit-trasportatur fi żmien xahar minn meta tiġi ppreżentata t-talba għal kumpens.

3. Fejn ix-xarabank jew il-kowċ isiru inoperabbli matul il-vjaġġ, it-trasportatur għandu jipprovi jew il-kontinwazzjoni tas-servizz permezz ta' vettura oħra mill-post tal-vettura inoperabbli, jew trasport mill-post tal-vettura inoperabbli għal punt jew terminal adegwat ta' stennija li minnu ssir possibbli l-kontinwazzjoni tal-vjaġġ.

4. Fil-każ li servizz regolari jiġi kkancellat jew jiġi ttardjat fit-tluq għal aktar minn 120 minuta minn post ta' waqfien, il-passiġġieri għandhom dritt għall-kontinwazzjoni jew għal servizz minn rotta oħra (re-routing) jew ir-rimborż tal-prezz tal-biljett mit-trasportatur, kif imsemmi fil-paragrafu 1.

5. Il-hlas tar-rimborż previst fil-punt (b) tal-paragrafu 1 u fil-paragrafu 4 għandu jsir fi żmien 14-il jum minn meta tkun saret l-offerta jew tkun ġiet irċevuta t-talba. Il-hlas għandu jkopri l-ispiża shiha tal-biljett bil-prezz li bih ikun inxtara, għall-parti jew il-partijiet tal-vjaġġ li ma sarux, u għall-parti jew il-partijiet li diġà saru jekk il-vjaġġ ma jkunx għad fadallu skop fir-rigward tal-pjan oriġinali tal-vjaġġ tal-passiġġier. Fil-każ ta' pass tal-ivjaġġar jew biljett staġunali il-hlas għandu jkun daqs il-parti proporzjonali tiegħu tal-ispiża shiha tal-pass jew biljett. Ir-rimborż għandu jithallas fi flus, sakemm il-passiġġier ma jaċċettax forma oħra ta' rimborż.

Artikolu 20

Informazzjoni

1. F'każ ta' kancellazzjoni jew dewmien fit-tluq ta' servizzi regolari, il-passiġġieri li jtilqu minn terminals għandhom jiġu informati mit-trasportatur jew, fejn mehtieg, mill-korp għall-manigġar tat-terminals, bis-sitwazzjoni malajr kemm jista' jkun u fi kwalunkwe każ mhux aktar tard minn 30 minuta wara l-hin tat-tluq skedat, u bil-hin tat-tluq stmat hekk kif din l-informazzjoni tkun disponibbli.

2. Jekk il-passiġġieri jtilfu, skont l-iskeda, servizz li jkun jgħaqqad ma' servizz iehor, minhabba kancellazzjoni jew dewmien, it-trasportatur jew, fejn xieraq, il-korp għall-manigġar tat-terminal, għandu jagħmel sforzi raġonevoli biex jinforma lill-passiġġieri kkonċernati dwar konnessjonijiet alternattivi.

3. It-trasportatur jew, fejn mehtieg, il-korp għall-manigġar tat-terminal, għandu jiżgura li persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqsa jirċievu l-informazzjoni mehtieġa skont il-paragrafi 1 u 2 f'formati aċċessibbli.

4. Fejn ikun fattibbli, l-informazzjoni rekwiżita taht il-paragrafi 1 u 2 għandha tinghata b'mezzi elettronici lill-passiġġieri kollha, inklużi dawk li jtilqu minn postijiet ta' waqfien, fil-perjodu ta' żmien stipulat fil-paragrafu 1, jekk il-passiġġier ikun talab dan u jkun ipprovdha d-dettalji ta' kuntatt mehtieġa lit-trasportatur.

Artikolu 21

Assistenza f'każ ta' tluq kancellat jew ittardjat

Għal vjaġġ ta' tul skedat ta' aktar minn tliet siegħat, it-trasportatur, f'każ ta' kancellazzjoni jew dewmien fit-tluq minn terminal għal aktar minn 90 minuta, għandu joffri lill-passiġġier mingħajr hlas:

- (a) ikliet hfief, ikliet jew xorb b'mod raġonevoli skont it-tul tal-hin ta' stennija jew dewmien, bil-kondizzjoni li dawn ikunu disponibbli fuq ix-xarabank jew fit-terminal, jew jistgħu jkunu fornuti b'mod raġonevoli;
- (b) kamra flukanda jew akkomodazzjoni oħra kif ukoll assistenza biex jiġi rranġat trasport bejn it-terminal u l-post tal-akkomodazzjoni f'każijiet fejn ikun mehtieġ soġġorn ta' lejl wiehed jew aktar. Għal kull passiġġier, it-trasportatur jista' jillimita l-ispiza totali tal-akkomodazzjoni, li ma tinkludix it-trasport lejn u mit-terminal u l-post tal-akkomodazzjoni, għal EUR 80 għal kull lejl u għal massimu ta' żewġt iljeli.

Fl-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu, it-trasportatur għandu jagħti attenzjoni partikolari għall-bżonnijiet tal-persuni b'diżabbiltà u tal-persuni b'mobbiltà mnaqqa u tal-persuni li jkunu qed jakkumpanjawhom.

Artikolu 22

Pretensjonijiet ulterjuri

Xejn f'dan il-Kapitolu m'għandu jipprekludi lill-passiġġieri milli jfittxu indennizz, skont il-liġi nazzjonali quddiem il-qrati nazzjonali, fir-rigward ta' telf li jirriżulta minn kancellazzjoni jew dewmien ta' servizzi regolari.

Artikolu 23

Eżenzjonijiet

- 1. Hlief għall-passiġġieri li jkollhom pass tal-ivvjaġġar jew biljett staġunali, l-Artikoli 19 u 21 m'għandhomx japplikaw għal passiġġieri b'biljetti miftuhin sakemm il-hin tat-tluq ma jkunx speċifikat.
- 2. Il-punt (b) tal-Artikolu 21 m'għandux japplika fejn it-trasportatur jagħti prova li l-kancellazzjoni jew id-dewmien huma kkawżati minn kundizzjonijiet severi tat-temp jew minn diżastri naturali maġġuri li jipperikolaw l-operazzjoni sigura tas-servizzi bix-xarabank jew bil-kowċ.

KAPITOLU V

REGOLI ĠENERALI DWAR INFORMAZZJONI U ILMENTI

Artikolu 24

Dritt għal informazzjoni dwar l-ivvjaġġar

It-trasportaturi u l-korpi għall-manijġar tat-terminals għandhom, fl-oqsma rispettivi ta' kompetenza tagħhom,

jipprovdha lill-passiġġieri informazzjoni adegwata matul il-vjaġġ kollu tagħhom. Fejn dan ikun fattibbli, din l-informazzjoni għandha tinghata f'formati aċċessibbli jekk tintalab.

Artikolu 25

Informazzjoni dwar id-drittijiet tal-passiġġieri

1. It-trasportaturi u l-korpi għall-manijġar tat-terminals għandhom, fl-oqsma rispettivi tagħhom ta' kompetenza, jiżguraw li l-passiġġieri tinghatalhom informazzjoni xierqa u li tintfiehmed fir-rigward tad-drittijiet tagħhom taht dan ir-Regolament l-aktar tard mat-tluq. Din l-informazzjoni għandha tinghata fit-terminals u fejn applikabbli, fuq l-Internet. Fuq talba ta' persuna b'diżabbiltà jew persuna b'mobbiltà mnaqqa l-informazzjoni għandha tinghata, fejn dan ikun fattibbli, f'format aċċessibbli. Din l-informazzjoni għandha tinkludi d-dettalji ta' kuntatt tal-korp jew korpi għall-infurzar magħżulin mill-Istat Membru skont l-Artikolu 28(1).

2. Sabiex ikunu konformi mar-rekwiżit ta' informazzjoni msemmi fil-paragrafu 1, it-trasportaturi u l-korpi għall-manijġar tat-terminals jistgħu jużaw sommarju tad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament imhejji mill-Kummissjoni bil-lingwi uffiċjali kollha tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni Ewropea u magħmul disponibbli għalihom.

Artikolu 26

Ilmenti

It-trasportaturi għandhom jistabbilixxu jew jiddisponu minn mekkanizmu għall-ġestjoni tal-ilmenti għad-drittijiet u l-obbligi stabbiliti f'dan ir-Regolament.

Artikolu 27

Preżentazzjoni tal-ilmenti

Mingħajr preġudizzju għal pretensjonijiet għal kumpens f'konformità mal-Artikolu 7, jekk passiġġier kopert minn dan ir-Regolament ikun irid iressaq ilment lit-trasportatur, huwa għandu jipprezentah fi żmien tliet xhur mid-data li fiha jkun twettaq is-servizz regolari jew meta servizz regolari kellu jitwettaq. Fi żmien xahar minn meta jircievi l-ilment, it-trasportatur għandu jinnotifika lill-passiġġier li l-ilment tiegħu ġie sostanzjat, miċhud jew għadu qed jiġi kkunsidrat. Iż-żmien li jittiehed biex tinghata t-twegiba finali m'għandux ikun itwal minn tliet xhur mir-riċezzjoni tal-ilment.

KAPITOLU VI

INFURZAR U KORPI NAZZJONALI TAL-INFURZAR

Artikolu 28

Korpi nazzjonali tal-infurzar

1. Kull Stat Membru għandu jahtar korp jew korpi godda jew eżistenti responsabbli għall-infurzar ta' dan ir-Regolament fir-rigward tas-servizzi regolari minn postijiet li jinsabu fit-territorju tiegħu u servizzi regolari minn pajjiż terz lejn dawk il-postijiet. Kull korp għandu jiehu l-miżuri mehtieġa biex jiżgura l-konformità ma' dan ir-Regolament.

Kull korp għandu, fl-organizzazzjoni, fid-deċiżjonijiet dwar finanzjament, fl-istruttura legali u fit-teħid tad-deċiżjonijiet tiegħu, ikun indipendenti mit-trasportaturi, mill-operaturi turistiċi u mill-korpi għall-manigġar tat-terminals.

2. L-Istati Membri għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni bil-korp jew il-korpi magħżulin taht dan l-Artikolu.

3. Kwalunkwe passigġier jista' jressaq ilment, skont il-liġi nazzjonali, lill-korp xieraq magħżul skont il-paragrafu 1, jew lil kwalunkwe korp xieraq iehor magħżul minn Stat Membru, dwar ksur allegat ta' dan ir-Regolament.

Stat Membru jista' jiddeciedi li l-passigġier bhala l-ewwel pass għandu jippreżenta ilment lit-trasportatur, u f'dak il-każ, il-korp nazzjonali ta' infurzar jew kwalunkwe korp xieraq iehor magħżul mill-Istat Membru għandu jaġixxi bhala korp tal-appell għall-ilmenti li ma jiġux rizolti taht l-Artikolu 27.

Artikolu 29

Rapport dwar l-infurzar

Sa l-1 ta' Ġunju 2015 u kull sentejn wara dik id-data, il-korpi tal-infurzar magħżulin skont l-Artikolu 28(1) għandhom jipubblikaw rapport dwar l-attività tagħhom fis-sentejn kalendarji preċedenti, li jkun fih, b'mod partikolari, deskrizzjoni tal-azzjonijiet meħudin sabiex jiġi implimentat dan ir-Regolament u statistika dwar ilmenti u s-sanzjonijiet li jkunu ġew applikati.

Artikolu 30

Kooperazzjoni bejn korpi tal-infurzar

Il-korpi nazzjonali tal-infurzar kif imsemmijin fl-Artikolu 28(1) għandhom, fejn xieraq, jiskambjaw l-informazzjoni dwar hidmiethom u l-prinċipji u l-prassi tat-teħid ta' deċiżjonijiet tagħhom. Il-Kummissjoni għandha tappoġġahom f'dan il-kompitu.

Artikolu 31

Penali

L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu regoli dwar il-penali applikabbli għall-ksur tad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament

Dan ir-Regolament għandu jorbot fl-intier tiegħu u japplika direttament fl-Istati Membri kollha.

Magħmul fi Strasburgu, is-16 ta' Frar 2011.

Għall-Parlament Ewropew
Il-President
J. BUZEK

u għandhom jiehdu l-miżuri kollha meħtieġa biex jiżguraw li dawn jiġu implimentati. Il-pieni previsti għandhom ikunu effettivi, proporzjonati u dissważivi. L-Istati Membri għandhom jinnotifikaw lill-Kummissjoni b'dawk ir-regoli u miżuri sal-1 ta' Marzu 2013 u għandhom jinnotifikawha minghajr dewmien bi kwalunkwe emenda sussegwenti li taffettwahom.

KAPITOLU VII

DISPOŻIZZJONIJET FINALI

Artikolu 32

Rapport

Il-Kummissjoni għandha tirrapporta lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill sat-2 ta' Marzu 2016, dwar l-operat u l-effetti ta' dan ir-Regolament. Ir-rapport għandu jkun akkumpanjat, fejn meħtieġ, bi propositi leġislattivi li jimplimentaw f'aktar dettall id-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament, jew li jemendawh.

Artikolu 33

Emenda għar-Regolament (KE) Nru 2006/2004

Fl-Anness għar-Regolament (KE) Nru 2006/2004 għandu jiddied il-punt li ġej:

"19. Ir-Regolament (UE) Nru 181/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Frar 2011 dwar id-drittijiet tal-passigġieri fit-trasport bix-xarabank u bil-kowċ (*)

(*) ĠU L 55, 28.2.2011, p. 1."

Artikolu 34

Dhul fis-seħh

Dan ir-Regolament għandu jidhul fis-seħh fl-ghoxrin jum wara dak tal-pubblikazzjoni tiegħu f'Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea.

Għandu japplika mill-1 ta' Marzu 2013.

Għall-Kunsill
Il-President
MARTONYI J.

ANNEX I

ASSISTENZA PPROVDUTA LIL PERSUNI B'DIŻABBILTÀ U LIL PERSUNI B'MOBBILTÀ MNAQQSA**(a) Assistenza f'terminals magħżulin**

L-assistenza u l-arranġamenti meħtieġa biex jippermettu lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa sabiex:

- jikkomunikaw il-wasla tagħhom fit-terminal kif ukoll it-talba tagħhom għal assistenza f'postijiet magħżula;
- jiċċaqilqu mill-post magħżul sal-bank taċ-check-in, il-kamra għall-istennija u ż-zona għall-imbark;
- jitilgħu abbord il-vettura, permezz ta' liftijiet, sigġijiet tar-roti jew assistenza oħra meħtieġa, skont il-każ;
- jgħabbu l-bagalji tagħhom;
- jieħdu lura l-bagalji tagħhom;
- jinżlu mill-vettura;
- ikollhom magħhom kelb tal-assistenza rikonoxxut abbord ix-xarabank jew il-kowċ;
- jipproċedu għall-post bilqiegħda.

(b) Assistenza abbord

L-assistenza u l-arranġamenti meħtieġa biex jippermettu lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa sabiex:

- tingħatalhom l-informazzjoni essenzjali dwar vjaġġ f'formati aċċessibbli kemm-il darba ssir talba mill-passiġġier;
- jitilgħu/jinżlu waqt pawzi fi vjaġġ, jekk ikun hemm persunal iehor minbarra x-xufier abbord.

ANNEX II

TAHRIĠ RELATAT MAD-DIŻABBILTÀ

(a) **Tahriġ ta' għarfien tad-diżabbiltà**

It-tahriġ tal-persunal li jittratta direttament mal-pubbliku li jivvjaġġa jinkludi:

- għarfien dwar u risponsi adatti għal passiġġieri b'diżabbiltajiet fiżiċi, sensorji (smiġh u viżiv), mohbija jew ta' tagħlim, inkluż dwar kif wiehed jiddistingwi bejn l-abbiltajiet differenti ta' persuni li l-mobbiltà, l-orjentazzjoni jew il-komunikazzjoni tagħhom tista' tkun imnaqqsa;
- xkiel iffaccjat minn persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa, inkluż xkiel ta' attitudni, ambjentali/fiżiku u organizzattiv;
- klieb tal-assistenza rikonoxxuti, inklużi r-rwol u l-bżonnijiet ta' kelb tal-assistenza;
- kif wiehed jittratta avvenimenti mhux mistennija;
- hilet interpersonalni u metodi tal-komunikazzjoni ma' persuni torox u ma' persuni neqsin mis-smiġh, ma' persuni neqsin mid-dawl, ma' persuni b'diffikultajiet fit-tahdit u ma' nies b'diżabbiltà ta' tagħlim;
- kif tittratta siġġijiet tar-roti u għajnuniet (aids) ohra għall-mobbiltà bil-galbu sabiex tiġi evitata l-hsara (jekk ikun hemm, għall-persunal kollu li hu responsabbli għall-manigġar tal-bagalji).

(b) **Tahriġ għal assistenza fil-każ ta' diżabbiltà**

It-tahriġ lill-persunal li jassisti direttament lil persuni b'diżabbiltà jew lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa jinkludi:

- kif tgħin lil min juża siġġu tar-roti jpoġġi u jqum mis-siġġu tar-roti;
- hilet biex tingħata assistenza lil persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqsa li jkun qed jivvjaġġaw b'kelb tal-assistenza rikonoxxut, inklużi r-rwol u l-bżonnijiet ta' dawk il-klieb;
- teknika għall-akkompanjament ta' passiġġieri neqsin mid-dawl u għall-immaniġġar u l-ġarr ta' klieb tal-assistenza rikonoxxuti;
- konoxxenza tat-tipi ta' apparat li jista' jassisti lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqsa u konoxxenza dwar kif għandu jkun immaniġġat apparat bħal dan;
- l-użu ta' tagħmir ta' assistenza għat-tluġh u għall-inżul użat u l-konoxxenza ta' proceduri xierqa għal assistenza waqt it-tluġh u l-inżul li jissalvagwardjaw is-sigurtà u d-dinjità tal-persuni b'diżabbiltà u tal-persuni b'mobbiltà mnaqqsa;
- għarfien tal-htieġa għal assistenza affidabbli u professjonali. Barra minn hekk, għarfien tal-potenzjalità ta' ċerti passiġġieri b'diżabbiltà li jhossuhom vulnerabbli matul l-ivvjaġġar minhabba d-dipendenza tagħhom fuq l-assistenza pprovduta;
- konoxxenza tal-ewwel għajnuna (first aid).